

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ Л.В. Жердецька

“ _____ ” _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072-Фінанси, банківська справа та страхування
за освітньою програмою «Банківська справа»
на тему:
«ФІНАНСОВІ ІННОВАЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ»

Виконавець:

Студентка факультету фінансів та
банківської справи, 41 групи

Ткач Вікторія Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., викл.

(науковий ступінь, вчене звання)

Кретов Д.Ю. _____

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2020

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ.....	7
1.1. Сутність, форми та функції фінансових інновацій.....	7
1.2. Правове регулювання ринку фінансових інновацій в Україні.....	19
Висновки до розділу 1	27
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	29
2.1. Основні передумови та чинники розвитку фінансових інновацій в банківській системі України.....	29
2.2. Аналіз розвитку ринку фінансових інновацій в Україні.....	37
2.3. Оцінка впливу фінансових інновацій на розвиток вітчизняного банківського сектору.....	45
Висновки до розділу 2	54
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ІННОВАЦІЙ В ВІТЧИЗНЯНОМУ БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ.....	57
3.1. Міжнародний досвід функціонування ринку фінансових інновацій.....	57
3.2. Основні напрямки вдосконалення ринку фінансових інновацій в банківському секторі України.....	67
Висновки до розділу 3	79
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

АНОТАЦІЯ

ТКАЧ ВІКТОРІЯ СЕРГІЇВНА. «Фінансові інновації в банківській системі України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Банківська справа»

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються економічна сутність та особливості розвитку фінансових інновацій в Україні; охарактеризовано сутність, форми, функції та класифікацію фінансових інновацій.

Проаналізовано сучасний стан та тенденції розвитку фінансових інновацій у банківській системі України. Проаналізовано основні етапи розвитку фінансових інновацій та головні чинники впливу їх розвиток. Здійснено оцінку впливу фінансових інновацій на розвиток вітчизняного банківського сектору.

Запропоновано основні напрями вдосконалення ринку фінансових інновацій у банківській системі України.

Ключові слова: фінансові інновації, фінансові технології, фінтех, банківська система, фінансовий ринок, діджиталізація.

ANNOTATION

VICTORIA TKACH

“Financial innovations in the banking system of Ukraine”

Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance"

(code and name of the specialty)

under the educational program "Banking"

(name of educational program)

Odessa National Economic University. - Odessa, 2020.

The paper considers the economic essence and features of the development of financial innovations in Ukraine; the essence, forms, functions and classification of financial innovations are characterized. The main stages of development of financial innovations and the main factors influencing their development are analyzed. The impact of financial innovations on the development of the domestic banking sector has been assessed.

The main directions of improvement of the market of financial innovations in the banking system of Ukraine are offered.

Key words: financial innovations, financial technology, fintech, banking system, financial market, client, digitalization.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Глобалізація фінансового простору, інтенсивний розвиток комунікаційних та інформаційних технологій зумовили зняття обмежень на вільне переміщення капіталу в економіці, посилили конкурентну боротьбу на фінансових ринках, підвищили значущість інструментів, здатних формувати та підтримувати конкурентні переваги банківських систем на висококонцентрованих і динамічно зростаючих ринках.

Зростає роль фінансових інновацій у підвищенні конкурентоспроможності й ефективності функціонування банківської системи як провідника фінансових ресурсів у реальний сектор економіки. Водночас розробка та реалізація фінансових інновацій ускладнюється низкою проблем сучасного періоду реформування банківської системи України в умовах довготривалої рецесії національної економіки та глобалізаційних викликів. Реформування банківської системи України за відсутності визначених стратегічних пріоритетів здійснюється несистемно, без теоретико-методологічного забезпечення підтримки її цілеспрямованої орієнтації на інтенсивну модель розвитку, де інноваційність є одним з важливих принципів.

Сучасна банківська практика засвідчує наявність проблем, що перешкоджають безперервності процесу впровадження та поширення фінансових інновацій, зокрема, консерватизм корпоративної бізнес-культури, недостатня розвиненість інноваційної інфраструктури, високі ризики, недосконале регулювання, інерційна нормативно-правова база тощо. В цьому контексті існує необхідність розробки сучасних підходів до розвитку фінансових інновацій для підвищення ефективності, надійності та фінансової стабільності банківської системи України.

Проблематика та перспективи розвитку банківських систем в умовах глобалізації та формування ринкових відносин розкрита в роботах таких вітчизняних і зарубіжних учених: В. П. Александровой О. І. Барановського, О. В. Васюренка, О. Д. Вовчак, А. Г. Грязнової, Е. Долана, К. Кемпбелла, С. М. Козьменка, Л. М. Красавіної, М. І. Крупки, А. Я. Кузнєцової, Л. В. Кузнєцової, І. О. Лютого, В. І. Міщенко, С. Б. Єгоричевої, Дж. Маршала, Р. Мертона, М. Міллера, Х.

Мінські, Ф. Мишкіна, Г.Т. Карчевої, О. М. Колодізева, Л. В. Кох, О. І. Лаврушина, С. В. Леонова, М. В. Личагіна, Г. С. Панової, О. М. Сохацької, А. М. Тавасієва, П. Туфано, Дж. Фінерті та ін.

Метою роботи є розробка теоретико-методологічних засад і формування науково-методичного забезпечення ефективної реалізації та подальшого розвитку фінансових інновацій у банківській системі України для підвищення її конкурентоспроможності й ефективності функціонування.

Поставлена мета зумовила необхідність вирішення таких завдань:

- визначити сутність, форми та функції фінансових інновацій;
- дослідити правове регулювання ринку фінансових інновацій в Україні;
- виявити основні передумови та чинники розвитку фінансових інновацій в банківській системі України;
- провести аналіз розвитку ринку фінансових інновацій в Україні;
- оцінити вплив фінансових інновацій на розвиток вітчизняного банківського сектору;
- запропонувати основні напрямки вдосконалення ринку фінансових інновацій в банківській системі України.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси розробки, впровадження та поширення фінансових інновацій у банківській системі України. Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади, організаційно-методичні підходи та практика розробки, впровадження та поширення фінансових інновацій у банківську діяльність.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися такі методи:

- логічного узагальнення та наукової абстракції, індукції та дедукції, аналізу і синтезу - для розкриття наукових положень і уточнення сутності понять «фінансова інновація», «ринок фінансових інновацій» та «інноваційний потенціал банківської системи»;
- історичний, порівняння, групувань - для вивчення досвіду розробки, впровадження фінансових інновацій;

- системно-функціональний - для обґрунтування механізму управління інноваційним потенціалом банківської системи, організаційно-економічного механізму управління фінансовими інноваціями;

- економіко-статистичні методи - при вивченні та узагальненні статистичної інформації задля виявлення тенденцій упровадження фінансових інновацій та інноваційної діяльності в банківській системі.

Інформаційною базою дослідження стали Закони України, офіційні статистичні матеріали Національного банку України та Державного комітету статистики, наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, українських, російських і зарубіжних учених-економістів в області банківської справи.

Публікації. Ткач В. Особливості розвитку ринку фінансових інновацій в Україні // Трансформації банківського бізнесу в умовах діджиталізації: збірник матеріалів V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Одеса 11-12 квітня 2020 р.): Одеса: ОНЕУ, 2020.

Ткач В. Вплив фінансових інновацій на розвиток вітчизняних банків // Інноваційні підходи розвитку економіки та управління: сучасний стан актуальних проблем: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференція «інноваційні підходи розвитку економіки та управління: сучасний стан актуальних проблем» (Київ, 18 квітня 2020 р.): Київ: ТНУ, 2020.

ВИСНОВКИ

Фінансові інновації виникають і розвиваються під впливом формування інформаційної економіки, глобалізаційних та інтеграційних процесів, інтеграції, конвергенції та волатильності фінансових ринків, дерегулювання, зміни середовища банківського бізнесу, зростання конкуренції та фінансових ризиків. Фінансові інновації є інструментом конкурентної боротьби, фактором економічного зростання та сучасного розвитку банківської системи. 2. Дослідження наявних тлумачень та їх узагальнення поняття дало можливість сформулювати поняття «фінансова інновація» як результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, послуг, інструментів, технологій, процесів і організаційних форм, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками, забезпечення фінансової стабільності та конкурентоспроможності в умовах мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища. Такий підхід дозволяє підкреслити джерело, процес появи фінансових інновацій, зробити акцент на формах їх прояву, дифузії та проблемно-функціональній орієнтованості, врахувати умови мінливості, невизначеності й інформаційної асиметрії економічного середовища. Економічна природа фінансових інновацій найповніше розкривається через конкретизацію таких їх функцій, як зменшення трансакційних витрат, розширення переліку фінансових послуг, збільшення покриття ризику. Узгодженість цих функцій із функціями банківської системи надасть останній абсолютно нових якостей.

Чинники, що впливають на розвиток фінансових інновацій для визначення закономірностей їх абсорбції включають: різноманітність або одноманітність потенційних послідовників фінансових інновацій, наявність і повноту інформації щодо їх ринкових властивостей, ефекти віддачі від їх властивостей впровадження, відношення між ринковим попитом на них і їх пропозицією, дифузій в попиті або пропозиції, фінансову рівновагу або динаміку її порушення, фактори макроекономічного середовища, демографічні змінні, фінансову грамотність.

Структуризація моделей поширення фінансових інновацій є підґрунтям для розвитку теоретико-методологічних засад їх дифузії в соціальних мережах, залежно від нових технологій, під впливом ефектів демографічних змін і конкуренції.

Дієвість функціонування ринку фінансових інновацій залежить від ефективної системи його регулювання. Формування механізму регулювання ринку фінансових інновацій повинно відбуватися на засадах державно-приватного партнерства та забезпечувати контроль і регулювання діяльності учасників ринку, нагляд за якістю фінансових інновацій з огляду на динамічність їх виникнення та поширення. Принципами реалізації такого механізму є: врахування специфіки ринку фінансових інновацій, інтегрований підхід до регулювання, постійне вдосконалення інструментів і методів регулювання, захист прав учасників ринку, взаємозв'язок та активна взаємодія органів державного регулювання та саморегульованих організацій. Дотримання цих принципів дозволить усунути недоліки нормативно - правового регулювання, ліквідувати його неадекватність сучасним потребам, розширити застосуванням непрямих методів регулювання, підвищити інноваційну активність у банківській системі, гарантувати захист прав та інтересів споживачів банківських послуг, що базуються на фінансових інноваціях.

Потрібно відзначити, що потенціал для фінансових інновацій на вітчизняному банківському ринку досить великий, але інноваційних фінансових продуктів в Україні поки ще недостатньо. Необхідно змінювати форми і методи обслуговування, розширювати сервісні можливості, надавати комплексний банківський сервіс. Іншими словами, інноваційні банківські продукти і послуги повинні мати більш високі споживчі якості порівняно з наявними аналогами, бути в більшій мірі привабливими для клієнтів банку та задовольняти потенційний попит нових споживачів. Менш успішним в цьому напрямку банкам варто поквапитися за більш активними конкурентами, так як економія на розвитку може в підсумку обійтися банку дуже дорого: клієнти люблять успішних. Підводячи підсумки, необхідно відзначити, що підтримка фінансових інновацій повинна відповідати відтворювальній логіці, інакше буде важко домогтися підвищення доступності та ефективності фінансових інновацій, особливо якщо трансформаційні та трансакційні

витрати їх виробництва великі. В результаті відбудеться зниження собівартості банківських послуг, що дозволить розширити кількість потенційних операцій на ринку банківських послуг. Пропоновані напрямки розвитку фінансових інновацій дозволять сформувати адекватний механізм реалізації інноваційних процесів у банківській сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шумпетер Й.А. Теория экономического развития. Капитализм, социализм и демократия. М.: ЭКСМО, 2008. 864 с.
2. Друкер П.Ф. Бизнес и инновации. М.: Вильямс, 2009. 432 с.
3. Мильнер Б.З., Орлова Т.М. Организация создания инноваций: горизонтальные связи и управление. М.: ИНФРА-М, 2013. 288 с.
4. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
5. Oslo Manual. Guidelines for Collection and Interpretation of Innovation Data. A Joint publication on OECD and Eurostat. 2005. URL: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/OSLO/EN/OSLO&EN.PDF.
6. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Проблеми вдосконалення управління державними корпоративними правами. Економіка України. 2002. № 5. С. 29–36.
7. Науменкова С.В. Оцінка впливу галузевої приналежності на рівень перспективної платоспроможності позичальника. Вісник Національного банку України. 2005. № 7. С. 14–21.
8. Міщенко С.В. Удосконалення управління економічним капіталом банку з урахуванням ризику ліквідності. Вісник Університету банківської справи Національного банку України. 2008. № 3. С. 90–93.
9. Инновационная экономика (управленческий и маркетинговый аспекты). Д.И. Кокурин и др. М.: Экономика, 2011. 532 с.
10. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика: монографія. К.: УБС НБУ, 2014. 540 с.
11. Науменкова С. Фінансова інклюзивність та проблеми забезпечення доступу населення до базових фінансових послуг в Україні. Вісник Національного банку України. 2014. № 11. С. 31–37.
12. Мищенко С.В. Стимулирование кредитования как фактор экономического роста. Вестник Финансового университета. 2013. № 1(73). С. 35–45.

13. Tufano P. Financial Innovation. Handbook of the Economics of Finance : Volume 1a Corporate Finance [G.M. Constantinides, M. Harris, and R. Stulz (eds.)]. Amsterdam : Elsevier/ North Holland, 2002. URL: http://www.dklevine.com/archive/fininnov_tufano_june2002.pdf.
14. Napoli R. Innovation in the Financial Sector: Persistence and Schumpeterian Hypotheses. Journal of Service Science and Management. 2008. № 1. P. 215–226.
15. Міжнародні фінанси : навч. посіб. за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О.М. Мозгового. - К. :КНЕУ, 2005. - 504 с.
16. Медвідь Т. Фінансові інновації банків : зворотній бік медалі Вісник НБУ. 2009. № 5. С. 52-56
17. Пантелєєва Н.М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика: монографія. К.: УБС НБУ, 2014. 540 с.
18. Мищенко С.В. Стимулирование кредитования как фактор экономического роста. Вестник Финансового университета. 2013. № 1(73). С. 35–45
19. Науменкова С.В. Проблемы сбалансированности денежного рынка Украины. К.: Наукова думка, 1997. 55 с.
20. Мищенко С.В. Проблеми оцінки впливу стабільності функціонування грошово-кредитної сфери на економічну безпеку країни. Фінанси України. 2010. № 7. С. 35–49.
21. Мишкін Ф.С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків; пер. з англ. С. Панчишин, Г. Стеблій, А. Стасишин. К.: Основи, 1998. 963 с..
- 22 Синки Дж.-мл. Управление финансами в коммерческих банках; пер. с англ. под ред. Ф.Я. Левиты, Б.С. Пинскера. М.: Catallaxy, 1994. 820 с
23. Науменкова С.В., Мищенко В.И. Влияние денежно-кредитной политики центрального банка на стимулирование экономического роста. Проблемы современной экономики. 2015. № 54. С. 168–174.
24. Жупанин В. Проблеми збалансованості внутрішніх заощаджень та зовнішніх запозичень банків в умовах нестабільності фінансових ринків. Вісник Національного банку України. 2008. № 7. С. 8–12.

25. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: науковоаналітичні матеріали. Вип.15. К.: Національний банк України; Центр наукових досліджень, 2010. 124 с.

26. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Поняття системного ризику та підходи до визначення системно значущих банків. Соціально-економічні проблеми сучасного періоду. Львів: Ін-т регіональних досліджень. 2014. С. 186–196.

27. Кротюк В.Л. Еволюція підходів до оцінки капіталу в Базельських угодах. Банківська справа. 2006. № 4. С. 3–9.

28. Науменкова С. Базель I, II, III: розвиток підходів для зміцнення регуляторної основи. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка». 2015. № 12. С. 39–48.

29. Жупанин В.В. Організація залучення заощаджень населення на основі випуску казначейських зобов'язань України. Фінанси України. 2008. № 2. С. 44–58.

30. Світовий досвід та перспективи розвитку електронних грошей в Україні Науково-аналітичні матеріали. Вип. 10. К.: Національний банк України, Центр наукових досліджень, 2008. 145 с

31. Науменкова С.В. Недержавне пенсійне забезпечення. К.: Знання, 2010. 66 с

32. Міщенко В.І., Науменкова С.В. Макропруденційні інструменти в механізмі забезпечення фінансової стабільності. Фінанси України. 2015. № 10. С. 53–76.

33. Соколов Б.И., Мищенко С.В. Роль платежных систем в обеспечении устойчивого развития национальной экономики. Проблемы современной экономики. 2015. № 2(54). С. 163–168.

34. Дорофеев Д.А. Сутність і класифікація фінансових інновацій у фінансовому секторі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Випуск 22. С. 91 – 97

35. Смовженко Т. С., Егорычева С.Б. Инновационные стратеги зарубежных банков. Деньги и кредит. 2016. № 8. С. 51–56.

36. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.bank.gov.ua/control/uk/index.

37. Статистичні дані Світового банку. URL:
<https://data.worldbank.org/indicator/FB.AST.NPER.ZS?view=chart>
38. Статистичні дані TheGlobalEconomy. URL:
https://ru.theglobaleconomy.com/rankings/banking_development/#Ukraine
39. Індекс людського розвитку: Україна посіла 88 позицію серед 189 країн [Електронний ресурс] – URL:
<https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2018/human-development-indices--where-does-ukraine-rank--.html>
40. Жмурко Н. В. ФЕНОМЕН СТРУКТУРИ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ КИТАЮ [Електронний ресурс] / Н. В. Жмурко // СХІДНА ЄВРОПА: ЕКОНОМІКА, БІЗНЕС ТА УПРАВЛІННЯ. – 2018. – Режим доступу до ресурсу:
http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/13_2018/40.pdf.
41. Антонов К. А. Развитие инновационных систем банковского обслуживания и оценка их внедрения: дис. ... канд. экон. Наук. Москва. 2012.
42. Іванов С.В. Особливості банківських інновацій. Причорноморські економічні студії. 2018. Випуск 30. С. 73 – 80.
43. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
44. Цивільний кодекс України 16.01.2003 № 435-IV. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
45. Господарський кодекс України 16.01.2003 № 436-IV. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
46. Костюченко А.О. Банківське право: підручник, 2-ге вид., переробл. та допов., К. : Атіка. 2011. 376 с.
47. Закон України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-111. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
48. Дідківська Д.І., Панькевич В.М. Правове регулювання банківської діяльності: зарубіжний досвід. Приазовський економічний вісник. 2017. Випуск 5(05). С. 290 – 293

49. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30.

50. Коваленко М.М. Сутність і складові механізму державного регулювання банківського сектору економіки. Теорія та практика держ. упр. : зб. наук. пр. Х.: Магістр. 2011. Вип. 2 (33). С. 182-191.

51. Про Національний банк України : Закон України. ВВР. 1999. № 29. URL : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=65247&cat

52. Осадчук С.В. Механізм державного регулювання банківської діяльності. Науковий вісник Одеського регіонального інституту державного управління. 2010. № 3 (6). С. 153-158.

53. Закон України «Про електронні довірчих послуги». Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>

54. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року: постанова Правління Національного банку України від 18.06.2015 р. № 391. URL : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=18563297>.

55. Концепція розвитку цифрової економіки і суспільства України на 2018-2020 роки, затверджена Кабінетом Міністрів України від 27 січня 2018 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konceptsiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodiv-shodo-yiyi-realizaciyi>

56. Постанови НБУ №162 від 28 грудня 2018 року Про запровадження міжнародного номера банківського рахунку (IBAN) в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-18>

57. Закон України "Про валюту і валютні операції" від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

58. Концепція електронного грошового обігу в Україні постанова Правління НБУ від 12.03.98 №105. URL : <http://consultant.parus.ua/?doc=006MK4B6A3>.

59. Вовчак О. Д., Надівець Л. М. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні. Бізнес Інформ. 2014. № 11. С. 94-101.

60. Заборовець Ю. О. Сутність, зміст та перспективи розвитку інноваційних технологій у банківських установах України. Сталій розвиток економіки. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/sre_2014_2_32.

61. Мельник О. І. Боднар О.А. Запровадження фінансових інновацій у вітчизняній банківській практиці. Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics». 2018. №8. С. 102 - 111

62. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в банківській системі України. URL http://ubs.edu.ua/images/2016/PDF/panteleeva_diser.pdf

63. Киселева В.В., . Колосницяна М.Г. Государственное регулирование инновационной сферы : учебн. пособ. для студентов вузов, обучающихся по направлению подгот. «Экономика» Гос. ун-т - Высш. шк.экономики. М. Издательский дом ГУ ВШЭ, 2008. 402 с.

64. Исламутдинов В.Ф. Сущность и классификация институтов институциональной среды инновационной деятельности. URL : <http://ecsocman.hse.ru/data/2014/07/29/1251100203/Л36.2-7.рѐ>.